

Handläggare
Lotta Persson
Telefon: 08-50825057

Till
Socialnämnden
2024-06-11

Remiss av Motion om att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/75

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion till socialnämnden från Centerpartiet om att kommunfullmäktige ska besluta att miljö- och hälsoskyddsnämnden övertar ansvaret för tillståndsgivning och tillsynsarbetet vid utskänkning av alkohol från socialnämnden. Motionen är skriven av Jonas Naddebo (C).

De skäl som anges i motionen motiverar inte den ingripande åtgärd som en förflyttning i ansvar innebär. Det kan finnas andra skäl att hantera serveringstillstånd vid en annan nämnd än socialnämnden, men att en sådan förflyttning behöver vara väl motiverad. Det finns i nuläget inga omständigheter som tyder på att en förflyttning av ansvar skulle leda till en förenkling för stadens näringsidkare. Det finns däremot en risk att förflyttningen i vart fall inledningsvis leder till en försämring i service till stadens näringsidkare.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på motionen.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat en motion till socialnämnden från Centerpartiet om att kommunfullmäktige ska besluta att miljö- och hälsoskyddsnämnden övertar ansvaret för tillståndsgivning och tillsynsarbetet vid utskänkning av alkohol från socialnämnden. Motionen är skriven av Jonas Naddebo (C).

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Företagarna Stockholm, Stockholms handelskammare samt Visita Stockholm.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 1 augusti 2024.

Ärendet

I motionen anges att det för ett levande Stockholm med ett välmående företagsklimat krävs ständiga förbättringar. Att förenkla för företagare är av yttersta vikt för att stockholmarna och hitresta besökare ska få möjlighet att ta del av krogbesök.

Tillståndsprocesser ska fungera snabbt och smidigt för den entreprenör som vill bidra i stadens krog- och nattliv. Detta kan också i förlängningen främja förutsättningarna för lokalt företagande och öka antalet arbetstillfällen.

Som ett led i detta anser Centerpartiet att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör överta ansvaret för tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol från socialnämnden. Syftet är att förenkla för restauranger och företag där tillsynen av livsmedelagstiftningen och utskänkningstillstånd bör kunna utföras av en och samma förvaltning. I hanteringen ska miljö- och hälsoskyddsnämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service. Stadens hantering av serveringstillstånd skulle på detta sätt avsevärt förbättra förutsättningarna för Stockholm att vara en levande storstad med ett blomstrande krog- och nattliv i kombination med socialt ansvar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av socialförvaltningens tillståndsenhet, inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 5 juni. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 5 juni.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att hantera ärenden snabbt, enkelt och billigt med bibehållen rättssäkerhet är vägledande för all ärendehantering i staden. Samtliga förvaltningar och nämnder eftersträvar och arbetar för att erbjuda stadens invånare och näringsidkare snabb och smidig service. Detta gäller såväl socialnämnden som miljö- och hälsoskyddsnämnden och dess förvaltningar. Att ständigt utvärdera och förbättra arbetssätt för att nå än bättre service och effektivitet är också en nödvändighet. Förbättringarna ska dock vara väl avvägda och nödvändiga, samt leda till önskat resultat.

Tillståndsenheten under socialförvaltningen hanterar serveringstillstånd och tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622), tillstånd och tillsyn enligt lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter, samt anmälan och tillsyn av lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter. Tillståndsenheten utövar även tillsyn av vissa receptfria läkemedel. Tillståndsenheten består i dag av cirka 40 anställda och kommer under året att öka till cirka 50. Inom Stockholms stad finns cirka 2 400 serveringstillstånd och 1 300

tillstånd att sälja tobak. Därtill tillkommer ärenden som ändrade bolags- eller ägarförhållanden, överlåtelse och ingripanden som resultat av inre eller yttre tillsyn. Under de senaste 365 dagarna hanterade tillståndsenheten 17 677 ärenden. Det är därmed en omfattande verksamhet. Att låta en ny nämnd, och därmed förvaltning, ta över ansvaret kräver stora insatser, och en sådan förflyttning behöver därför vara väl motiverad.

Serveringstillstånd i övriga landet

Vilken nämnd och därmed vilken förvaltning som hanterar serveringstillstånd enligt alkohollagens bestämmelser varierar mellan olika kommuner. I de flesta kommuner är det social- eller miljö/hälsoskyddsnämnden med tillhörande förvaltning som hanterar ansökningar och tillsyn. Som jämförelse kan konstateras att av 20 kommuner med över 100 000 invånare ser fördelningen ut som följer:

Serveringstillstånd hanteras av socialnämnden (eller motsvarande):

- Helsingborg
- Jönköping
- Linköping,
- Lund,
- Malmö,
- Nacka,
- Stockholm,
- Södertälje.

Serveringstillstånd hanteras av miljöförvaltning, miljö- och konsumentnämnd eller miljö- och stadsbyggnadsnämnd:

- Eskilstuna,
- Göteborg,
- Huddinge,
- Norrköping.
- Umeå,
- Uppsala,
- Västerås,
- Örebro.

Många instanser inblandade vid en etablering

Vid en etablering av ett serveringsställe är många delar av staden inblandade: tillståndsenheten för serveringstillstånd, livsmedelskontroll, brandskydd, exploateringskontoret för markupplåtelse eller stadsbyggnadskontoret för eventuella bygglov. Vidare kan även trafikkontoret vara relevant vid uteservering. Vidare remitteras ansökan om ett nytt tillstånd till berörd stadsdelsnämnd. Etableringen av ett nytt serveringsställe kräver således flera kontaktytor inom olika delar av staden, och ställer krav på samarbete mellan stadens förvaltningar.

Staden har under 2023 och 2024 initierat ett gemensamt projekt för att samordna tillsynen mot bland annat serveringsställen. Detta i syfte att dels underlätta för näringsidkare att viss tillsyn samordnas, dels i syfte att göra tillsynen mer träffsäker för att kunna motverka oegentligheter eller brottslighet. Projektet har fallit väl ut, och just nu undersöks möjligheten att utveckla projektet för att försöka samordna tillståndsprocessen. Syftet med detta är att underlätta för näringsidkarna att navigera mellan förvaltningarna vid en etablering. Att underlätta för näringsidkarna vid etablering är därmed delvis omhändertaget.

Alkohollagen är en social skyddslagstiftning

Den lagstiftning som tillståndsenheten hanterar, både serveringstillstånd och tillstånd och tillsyn över lagen om tobak och liknande produkter samt lagen om tobaksfria nikotinprodukter är social skyddslagstiftning. Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar. Det anges även i förarbeten att det i prövningen enligt alkohollagen ibland ingår svåra avväganden där olika intressen ställs mot varandra. I de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde (se prop. 1994/95:89, s. 62).

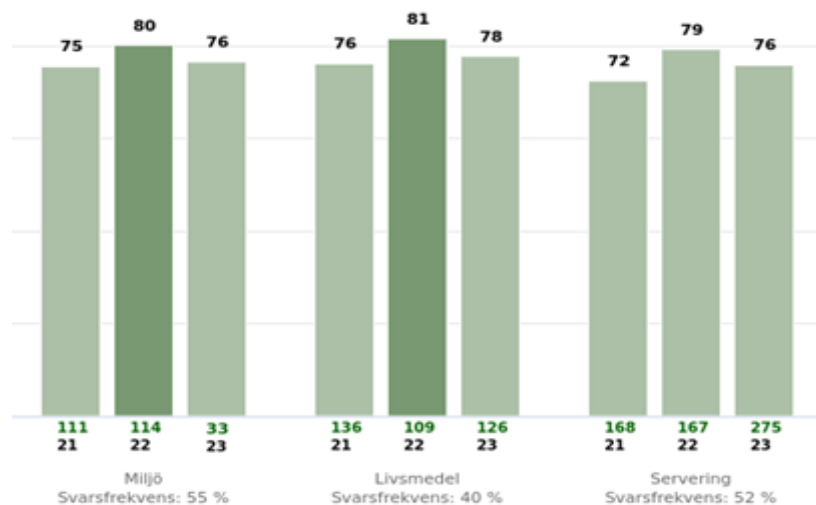
Det alkoholförebyggande arbetet är en del i det förebyggande folkhälsoarbetet. Den myndighet med bemyndigande att utfärda föreskrifter enligt alkohollagen är Folkhälsomyndigheten. Det finns således starka kopplingar till det förebyggande folkhälsoarbetet och det alkohol- tobak- och narkotikaförebyggande arbetet. Det förebyggande arbetet med ANDTS hanteras operativt i stadsdelsområdena men samordnas av socialförvaltningen. Detta talar för att tillståndsgivningen ska finnas kvar under socialnämndens ansvar.

Leder en flytt till bättre service och nöjdare användare?

I motionen anges som skäl för flytt från socialnämnden till miljö- och hälsoskyddsnämnden att det skulle förenkla för restauranger och företag om tillsynen av livsmedelslagstiftningen och utskänkningstillstånd utförs av en och samma förvaltning. I hanteringen ska miljö- och hälsoskyddsnämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service.

Stockholms stad genomför löpande nöjd kund-undersökningar som resulterar i ett nöjd kund-index, NKI. Socialförvaltningens tillståndsenhet har ett gott resultat i NKI-undersökningarna. Tillståndsenheten har haft ett stabilt NKI på mellan 73 och 79 sedan mätningarna inleddes 2017. Livsmedelskontrollen har under samma

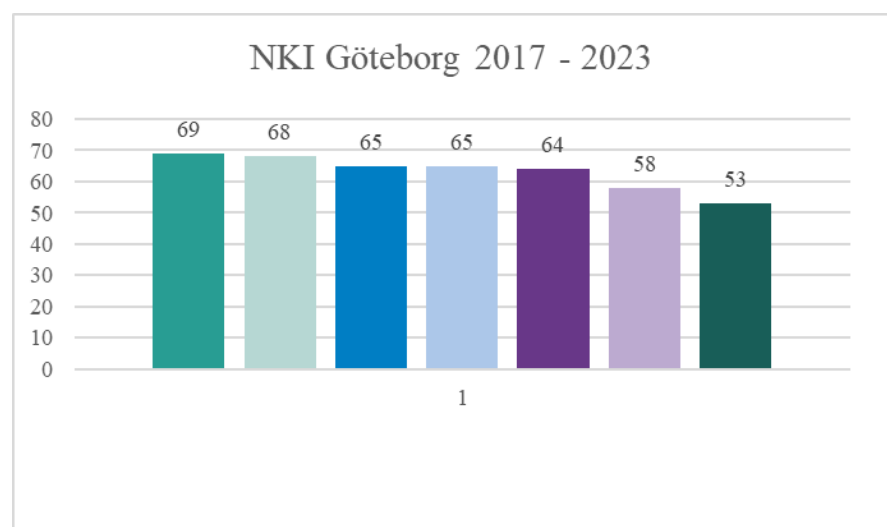
period varierat mellan NKI på 74 och 80.

Det går således inte av NKI-resultaten att utläsa något missnöje från näringsidkarna med socialnämndens hantering av serveringstillstånden. Det går heller inte att utläsa att socialförvaltningen inte ger snabb, korrekt och rättssäker service. Givet utgången i de ärenden som överklagas och blir föremål för rättslig prövning har socialnämnden och tillståndsutskottet goda resultat med få ändrade beslut innan laga kraft.

Jämförelsen Göteborg

Göteborgs stad har relativt nyligen genomfört förändringen där serveringstillstånd samt tillsyn har flyttat från socialnämnden till miljö- och klimatnämnden. Göteborg har sedan NKI-mätningarna inleddes 2017 haft ett lägre NKI än Stockholm.

Figur 1

Av figuren ovan framgår att NKI i Göteborg gällande serveringstillstånd har utgått ifrån ett relativt lågt värde. NKI har dock inte förbättrats, utan försämrats. 2023 var NKI för

serveringstillstånd 53. Göteborgs NKI för *livsmedelskontroll* visade under 2023 ett NKI på 73. Detta indikerar att en förflyttning av ansvaret inte ledde till bättre service för näringsidkarna, utan tvärtom.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Som redogjorts för finns det argument både för och emot att behålla serveringstillstånd under socialnämnden eller att förflytta ansvaret till miljö- och hälsoskyddsnämnden. En förflyttning av ansvaret är emellertid en omfattande organisationsförändring, med många tekniska och praktiska hänsyn som ska tas. Det finns därför en risk att effektivitet och service inledningsvis försämras. Det kan givetvis ändå vara motiverat med en organisationsförändring om de förväntade vinsterna med förändringen blir större än olägenheten, eller att bristerna i den nuvarande organisationen är så omfattande att det är motiverat. Det finns dock inget som indikerar att socialförvaltningen och socialnämnden inte klarar av att leva upp till näringsidkarnas högt ställda krav på service, effektivitet och tillgänglighet. NKI hos tillståndsenheten inom socialförvaltningen motsvarar den hos livsmedelskontrollen eller miljö-området. Förvaltningens bedömning blir följaktligen att riskerna med att genomföra en förflyttning av serveringstillstånden från socialnämnden till miljö- och hälsoskyddsnämnden i nuläget överstiger eventuella vinster med en sådan åtgärd. Att förflytta ansvaret riskerar också att minska nöjdheten med stadens tjänster inom området serveringstillstånd och därmed påverka NKI negativt.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens svar på motionen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Motion om att Miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-05-28
Maria Karlsson, Bitr. avdelningschef	2024-05-28